KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian z „Odprawy posłów greckich”

Grupa A

1. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Ulisses ocenia Troję jak polityk: z ironią i gniewem mówi o nierządnym królestwie i zepsutej młodzieży, a kończy szyderczo, prosząc Boga, by zawsze miał do czynienia z takimi przeciwnikami. Menelaus mówi jak skrzywdzony mąż: bierze na świadków niebo, ziemię, morze i bogów, że żądał rzeczy sprawiedliwej, i prosi o pomstę — by mógł siąść Aleksandrowi na gardle.
Punktacja: Ulisses: mówi o Trojanach, nie do bogów; ton oskarżycielski, ironiczny, polityczna diagnoza (1 pkt) + Menelaus: zwraca się do niebios, ziemi, morza i bogów; ton osobistej skargi i modlitwy o zemstę na Aleksandrze (1 pkt). Maks. 2 pkt.

2. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Pani Stara pociesza: raz radość, drugi raz smutek, z tego dwojga żywot nasz upleciony, a smutki ustąpią, gdy Bóg zechce; tylko do serca bardziej przypuszczamy to, co boli. Helena jest pesymistką: człowiek rodzi się w jeden sposób, a ginie na wiele sposobów, ma jedno zdrowie i niezliczone choroby, a Fortuna, dając jednym, zabiera drugim — więc mniej dóbr na świecie niż złych przypadków.
Punktacja: Pogląd Pani Starej: życie splata się z radości i smutku, trzeba je przyjąć i ufać Bogu (1 pkt) + pogląd Heleny: na świecie więcej zła niż dobra (jeden sposób narodzin, wiele dróg śmierci; Fortuna daje jednym, odbierając drugim) (1 pkt). Maks. 2 pkt.

3. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Antenor mówi, że Aleksander czyni praktyki, zbiera stronników i śle upominki — nie pominął i jego, ale on wiary na targ nie wynosi. Ocenia to dwojako: „Nie ufa swej sprawiedliwości, / Kto złotu mówić od siebie rzecz każe”, a ten, kto bierze podarki na zgubę rzeczypospolitej, myśli, że sam jeden ocaleje, kiedy wszystko zginie.
Punktacja: Wskazanie, że Aleksander rozsyła upominki, także Antenorowi, który ich nie przyjmuje (1 pkt) + wyjaśnienie oceny: kto przekupuje, nie wierzy w słuszność swojej sprawy; kto bierze dary na zgubę rzeczypospolitej, jest krótkowzroczny, bo zginie razem z państwem (1 pkt). Maks. 2 pkt.

4. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Chór mówi do tych, którzy pospolitą rzeczą władają i trzymają w ręku sprawiedliwość. Przypomina, że zasiedli miejsce boże na ziemi i mają pieczę nie o własne sprawy, lecz o cały ludzki rodzaj; że sami mają nad sobą Pana, przed którym zdadzą sprawę, a on nie bierze darów ani nie pyta, czy ktoś chłop, czy graf; wreszcie, że występki przełożonych gubią miasta i niszczą państwa, bo grzech rządzącego szkodzi wszystkim.
Punktacja: Wskazanie adresatów: rządzący, sędziowie, ci, którym powierzono władzę nad ludźmi (1 pkt) + dwa obowiązki/przestrogi (np. mają dbać o cały ludzki rodzaj, nie o własne sprawy; odpowiadają przed Bogiem, który nie bierze darów i nie patrzy na stan; występki przełożonych gubią państwa) (2 pkt). Maks. 3 pkt.

5. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Ulisses nazywa Troję królestwem nierządnym i bliskim zguby, bo prawa nie ważą, a wszystko kupuje się złotem. Przekupstwo przypisuje jednemu marnotrawcy, którego występki wszyscy jawnie bronią, a szczególnie oskarża młódź wszeteczną, która cnocie i wstydowi cenę ustawiła, żyje w zbytku i pijaństwie i nie wytrzyma w zbroi ani na straży. To obraz, który Kochanowski adresuje do polskiej szlachty: państwo z przekupnymi urzędnikami i rozpieszczoną młodzieżą nie obroni się przed wrogiem.
Punktacja: Przedstawienie diagnozy: przekupstwo, bezprawie, zepsuta młodzież — darmojady w jedwabiu, pijaństwo, próżnowanie; tacy nie obronią ojczyzny (1 pkt) + odniesienie do Rzeczypospolitej: przestroga przed korupcją i wychowaniem młodzieży szlacheckiej niezdolnej do służby publicznej (1 pkt). Maks. 2 pkt.

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Brat, stróż ojczyzny i podpora domu, to Hektor: tesalskie konie będą go włóczyć wokół murów, a ojciec będzie musiał kupować jego ciało złotem od zabójcy. Koń, który sam stoi na pobojowisku i bije, i kąsze, to koń trojański — Kasandra woła, by go spalić, bo inaczej Troja spłonie w nocy wielkiego ognia. Kasandra wie, że jej słowa idą na wiatr: Apollo dał jej dar wieszczy, ale nie dał wagi jej słowom.
Punktacja: Objaśnienie pierwszego obrazu: Hektor (stróż ojczyzny) zabity i włóczony końmi wokół murów, a jego ciało ojciec będzie musiał wykupić złotem (1 pkt) + objaśnienie drugiego obrazu: koń trojański, podstęp Greków — Kasandra radzi go spalić, bo przyniesie pożar miasta (1 pkt) + wskazanie, że proroctwa nikt nie traktuje poważnie (klątwa Apollina) (1 pkt). Maks. 3 pkt.

Grupa B

1. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Chór żałuje, że młodość i rozum rzadko chodzą w parze: młodzi, na rozum nie dbając, a żądzom tylko zgadzając, tracą zdrowie, sławę i majętności, a ojczyznę w ostatnie zawodzą trudności. Pieśń pada zaraz po kłótni z Antenorem, więc odnosi się do Aleksandra, który dla swojej namiętności ściąga na Troję wojnę.
Punktacja: Wskazanie myśli pieśni: młodość bez rozumu idzie za żądzami i traci zdrowie, sławę, majętność, wiedzie ojczyznę w trudności (1 pkt) + odniesienie do Aleksandra: młody królewicz dla żądzy naraża Troję (1 pkt). Maks. 2 pkt.

2. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Fabuła dramatu, oparta na mitologicznym sporze o to, czy wydać Grekom uprowadzoną Helenę, staje się dla Kochanowskiego pretekstem do refleksji nad kondycją własnej ojczyzny. Postać Antenora, przemawiającego rozsądnie za zwrotem Heleny, i przekupnych stronników Aleksandra, kierujących się prywatą, to alegoryczny obraz sporów toczących się na sejmach Rzeczpospolitej — Kochanowski ostrzega, że prywata i krótkowzroczność możnych mogą doprowadzić państwo do zguby, tak jak doprowadziły do upadku Troi.
Punktacja: Wskazanie fabuły antycznej — spór Trojan o wydanie Heleny posłom greckim (1 pkt) + wskazanie alegorii — krytyka prywaty, przekupstwa i braku odpowiedzialności rządzących jako aluzja do wad Rzeczpospolitej szlacheckiej (1 pkt). Maks. 2 pkt.

3. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Priam mówi, że krew nie woda, ale u niego pospolitej rzeczy powinowactwo większe, więc nie chce, by miłość ojcowska go uwiodła. Przy wyroku jednak nie ocenia racji — skoro zgody nie ma, a wszyscy stanęli przy Aleksandrze, król po prostu idzie za większością. Deklarowana bezstronność kończy się biernością: rozstrzyga liczba, a nie rozum.
Punktacja: Wskazanie deklaracji: dobro państwa ważniejsze niż więzy krwi, nie chce być stronniczy wobec syna (1 pkt) + wskazanie postawy przy wyroku: nie przeciwstawia się większości, podejmuje decyzję mechanicznie za większą częścią, choć wolałby zgodę — rezygnuje z odpowiedzialności władcy (1 pkt). Maks. 2 pkt.

4. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Aleksander twierdzi, że nie szukał Heleny — dała mu ją Wenus po sądzie trzech bogiń, a daru bogów nie godzi się odrzucać. Dalej przypomina, że Grecy wykradli Medeę i trzymają w niewoli Hezjonę, siostrę Priama: jeśli on jest winien, to i oni. Oba argumenty omijają istotę sprawy: przenoszą winę na bogów i na cudze krzywdy, zamiast odpowiedzieć na zarzut, że wziął żonę gospodarzowi. Antenor zauważa potem, że nie można własnego występku barwić cudzą krzywdą.
Punktacja: Omówienie argumentu pierwszego (Helenę dała mu Wenus, a darem bogów nie wolno gardzić) (1 pkt) + omówienie argumentu drugiego (Grecy porwali Medeę, trzymają w niewoli Hezjonę, siostrę Priama — skoro oni winni, niech pierwsi zadośćuczynią) (1 pkt) + wskazanie słabości: przerzuca odpowiedzialność na bogów i cudze winy, nie odpowiada na zarzut porwania cudzej żony (1 pkt). Maks. 3 pkt.

5. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Helena wstydzi się: pyta, z jaką twarzą przywita braci i jak stanie przed mężem, boi się, że popłynie uwiązana łańcuchem za szyję. Żałuje wszystkiego, co straciła — zacnego domu, urody, potomstwa i dobrej sławy — przez człowieka złego. Czuje się samotna i niewiele różna od niewolnicy, wystawiona na dotkliwe przymówki.
Punktacja: Wskazanie poczucia winy/wstydu wobec męża i braci oraz obawy przed powrotem (1 pkt) + wskazanie żalu za utraconym szczęściem (ród, uroda, potomstwo, dobra sława) i poczucia zależności, niemal niewoli (1 pkt). Maks. 2 pkt.

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Iketaon nie broni czynu Aleksandra, tylko budzi dumę i strach: jeśli teraz wydamy Helenę, Grecy zaraz upomną się o nasze żony i dzieci, bo chciwość jest jak powódź, która zalewa kolejne pola. Drażni ambicję słuchaczy — Grecy mienią się panami, a Trojan zwą barbarzyńcami — i przekonuje, że o tym rozstrzyga szabla. Mówi obrazowo i dosadnie, przysłowiami. Takie odwołanie do emocji wygrywa z rzeczowym Antenorem: sala woła jednym głosem Tak jako Iketaon, choć to prosta droga do wojny.
Punktacja: Wskazanie odwołań do emocji — honoru, dumy, lęku przed upokorzeniem (Grecy po Helenie zażądają żon i dzieci; nazywają nas barbarzyńcami) (1 pkt) + wskazanie środków retorycznych (porównanie chciwości do powodzi, pytania retoryczne, przysłowia: umykać rogów trzeba, szabla ostra przy boku to pan) (1 pkt) + wyjaśnienie, że mowa schlebia zebranym i omija zarzut porwania, dlatego zyskuje poklask, choć prowadzi do wojny (1 pkt). Maks. 3 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 14 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	13–14 pkt
dobry (4)	11–12 pkt
dostateczny (3)	7–10 pkt
dopuszczający (2)	5–6 pkt
niedostateczny (1)	0–4 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/odprawa-poslow-greckich**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.